

14/06/2017, 1:02 MM

Η Φραγκογιαννού στο Παρίσι

Γράφει ο Διονύσης Μαρίνος //

«Γλυκό Τραγούδι» από την Λεϊλά Σλιμανί, μτφ: Τιτίκα Δημητρούλια, Εκδ. Ψυχογιός, σελ. 296

Προφανώς η Λεϊλά Σλιμανί δεν γνωρίζει τον Παπαδιαμάντη και την εμβληματική «Φόνισσά» του. Κι όμως, το μυθιστόρημα που έγραψε (μόλις το δεύτερό της) και της άνοιξε πέρυσι τις πόρτες του Βραβείου Goncourt δεν είναι τίποτα άλλο από μια μετεγγραφή της Φραγκογιαννούς στο σημερινό Παρίσι.

Μια υπόθεση βρεφοκτονίας που σε τραβάει από την πρώτη σελίδα (δηλώνεται αμέσως, δίχως περιστροφές, ότι τα παιδιά είναι νεκρά) όχι μόνο λόγω της σκληρότητας του θέματος, αλλά και της εσωτερικής προοπτικής που δίνει η Γαλλομαροκινή συγγραφέας στις σκέψεις και τις πράξεις των ηρώων της.

Φυσικά, ο κεντρικός πυρήνας του «Γλυκού τραγουδιού» είναι η φόνισσα, η παιδοκτόνος, η Μήδεια των Παρισίων. Στη δική της εκδοχή, δολοφόνος δεν είναι ούτε η μάνα των παιδιών, ούτε μια γριά, αλλά η νταντά τους.

Μια γυναίκα υπεράνω υποψίας που θαυμάζεται για την αγάπη που έχει στα παιδιά, την προσήλωση που επιδεικνύει στα καθήκοντά της, για την ευπειθειά της στους ανωτέρους της. Δείχνει να είναι η τέλεια οικονόμος σε ένα μεσοαστικό σπίτι με τους γονείς –Μύριαμ και Πολ- να είναι βουτηγμένοι μέσα στις θολές αντανάκλασεις των φιλοδοξιών τους. Θέλουν να πετύχουν στις δουλειές τους (εκείνη δικηγόρος, εκείνος ηχολήπτης) και, φευ, δεν έχουν χρόνο για τα δύο τους παιδιά, τους είναι βάρος. Κάπου εκεί εμφανίζεται η Λουίζ και τους ξαλαφρώνει από την ευθύνη. Είναι, όμως, έτσι ακριβώς τα πράγματα;

Η Λουίζ είναι μια λύκαινα που έχει ντυθεί πρόβατο. Κι όμως, δεν έχουμε να κάνουμε με μια serial killer που φτιασιδώσει το βαθύ σκοτάδι της έτσι ώστε να βρει νέα θύματα. Αυτή η γυναίκα, όντως, βιώνει με όλο της το είναι τη συνάφεια με το ζευγάρι και τα παιδιά τους. Δένεται μαζί τους, μέρα με τη μέρα γίνεται αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής τους – στην πραγματικότητα τους είναι απαραίτητοι αλλά κι εκείνη δεν μπορεί να προσδώσει άλλο νόημα στη ζωή της από να βρίσκεται εντός της συγκεκριμένης εστίας.

Όλα εξηγούνται: οι μωλωπισμοί του παρελθόντος της Λουίζ δεν είναι λίγοι. Μια γυναίκα από φτωχή οικογένεια που δεχόταν πάντα τον παθητικό της ρόλο, που ο έρωτας δεν της χτύπησε την πόρτα ποτέ, έτσι που κι εκείνη ξέχασε πώς είναι να αγαπάς. Παντρεύτηκε έναν εμμονικό άνδρα που όταν πέθανε της άφησε μόνο χρέη, ενώ η κόρη της, ένα απροσάρμοστο παιδί, άλλο δεν έκανε από το να την πικραίνει και στο τέλος την παράτησε.

Μόνη πλέον και συναισθηματικά ανοχύρωτη, η Λουίζ αναζητεί το αντίστοιχο ισοδύναμο της θαλπωρής και το βρίσκει στη συγκεκριμένη οικογένεια.

Η Σλιμανί σπέρνει σε όλη την έκταση του μυθιστορήματος κομμάτια από το παζλ των πρωταγωνιστών. Πρόκειται για ευδιάκριτα σημάδια που όταν συγκολληθούν όλα θα σχηματιστούν χαρακτήρες και θα εξηγήσουν πολλά πράγματα για το επερχόμενο μακελειό.

Επιπροσθέτως, παίζει με τις αμφισημίες των συναισθημάτων: σαν κύμα που πότε γίνεται μίσος και πότε αγάπη, πότε φθόνος και πότε τρυφερότητα. Η φαινομενική αντίφαση λειτουργεί υποστηρικτικά στην πλοκή, καθώς αναδεικνύει και την κοινωνική διάσταση στη σχέση εξουσιαστή-εξουσιαζόμενου που ενυπάρχει ανάμεσά τους. Το σχόλιο για τη σημερινή γαλλική κοινωνία των αντιθέσεων είναι πρόδηλο.

Από την μια πλευρά η μπουρζουαζία που θέλει να ακολουθήσει το politically correct, αλλά και δεν επιθυμεί να συγχρωτιστεί και με τα λαϊκά στρώματα. Και από την άλλη, οι απόκληροι (κοινωνικοί και συναισθηματικοί) που βιώνουν αυτή την απομόνωση ως κατάρα, άχθος, αλλά και ανάγκη να πάρουν εκδίκηση.

Leïla Slimani

Η Λουίζ αλέθεται σε αυτές τις μυλόπετρες και μη έχοντας από πού να κρατηθεί (κανένα συναισθηματικό έρμα δεν έχει μείνει μέσα της), γραπώνεται παρανοϊκά από την οικογένεια στην οποία δουλεύει. Φαντάζεται ότι θα είναι πάντα μαζί τους και θα την έχουν ανάγκη. Αν κάνουν, δε, και ένα τρίτο παιδί τότε η «ευτυχία» της θα είναι εξασφαλισμένη. Από τη στιγμή, όμως, που η ζωτική της φαντασίωση δεν θα πληρωθεί, άλλο δρόμο δεν έχει από τη βουτιά στα μαύρα νερά της παράνοιας.

Η Σλιμανί παραδέχθηκε πως αφορμή για να γράψει το συγκεκριμένο βιβλίο αποτέλεσε μια πραγματική τραγωδία που συνέβη στο Uptown της Νέας Υόρκης το 2012. Μια υπόθεση διπλής βρεφοκτονίας από την νταντά των παιδιών. Οι αναφορές της είναι σαφείς: οι «Δούλες» του ΖανΖενέ και η ταινία «Τελετή» του Κλοντ Σαμπρόλ. Αν γνώριζε, πάντως, τη «Φόνισσα» του Παπαδιαμάντη θα καταλάβαινε πως οι συσχετίσεις είναι κάτι περισσότερο από προφανείς. Το μυθιστόρημα διαβάζεται απνευστί καθώς διαθέτει όλη την γκάμα ενός εντατικού ψυχογραφήματος, με αρκετά στοιχεία ενός εν εξελίξει θρίλερ. Η μετάφραση ανήκει στην Τιτίκα Δημητρούλια.